

Arbeidsmigratiecijfers in Brabant

HET PON

Arbeidsmigratiecijfers in Brabant

Dr. Marleen van der Haar

Sanne Paenen, MSc

Colofon

Auteur(s)

Dr. Marleen van der Haar

Sanne Paenen, MSc

PON publicatienummer

19-43

Datum

januari 2020

© 2020 Het PON

Het auteursrecht van deze publicatie berust bij het PON. Gehele of gedeeltelijke overname van teksten is toegestaan, mits daarbij de bron wordt vermeld. Vermenigvuldiging en publicatie in een andere vorm dan dit rapport is slechts toegestaan na schriftelijke toestemming van het PON. Hoewel deze publicatie met de grootst mogelijke zorg is samengesteld, kan het PON geen enkele aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele fouten.

Meer informatie

www.hetpon.nl

Leeswijzer ten behoeve van factsheets en onderzoeksnotitie

Arbeidsmigratiecijfers in Brabant

Het PON/Telos, Dr. Marleen van der Haar en Sanne Paenen, MSc

Voor u liggen de resultaten van het kwantitatieve onderzoek naar arbeidsmigratie in Brabant, uitgevoerd door Het PON/Telos in opdracht van de provincie Noord-Brabant. In deze leeswijzer bespreken we een aantal punten die van belang zijn bij het juist lezen van de resultaten.

- **Dit onderzoek geeft een recent beeld (2018) van:**
  1. Het aantal arbeidsmigranten dat werkzaam is bij een in een Brabantse gemeente gevestigde werkgever.
  2. Het aantal werkzame arbeidsmigranten dat staat ingeschreven in de Basisregistratie Personen van de betreffende Brabantse gemeente.
  3. Naast omvang geeft het een beeld van deze groep aan de hand van demografische kenmerken en een typering van hun arbeidsmarktsituatie.
- **Begripsbepaling:**

Arbeidsmigranten zijn:

  - **buitenlandse werknemers** (niet in Nederland geboren en/of niet de Nederlandse nationaliteit)
  - **die géén kennismigrant zijn** (vastgesteld op basis van inkomen; onder de 30 jaar is de ondergrens 18,66 euro per uur en boven de 30 jaar 25,45 euro per uur)¹;
  - en **vanaf 2004 in Nederland zijn gaan werken en/of wonen** (dit jaartal hangt samen met de relatief recente uitbreiding van de EU met landen uit Midden en Oost Europa en de daarmee gepaard gaande vrij verkeer van personen).
- **Gebruikte gegevens:**

Het onderzoek is gebaseerd op microdata van het CBS en geeft de situatie uit 2018 weer. De hoofdbestanden zijn registerdata bestaande uit werkgeversinformatie en informatie uit de Basisregistratie Personen.
- **NB. In dit onderzoek is ervoor gekozen zo betrouwbaar mogelijke informatie te verschaffen aan de hand van registerdata. Dit onderzoek kan geen uitspraken doen over 1. de werklocatie van de groep arbeidsmigranten die voor uitzendbureaus werken en 2. de verblijfplaats van niet-BRP ingeschreven arbeidsmigranten, omdat de registerdata deze informatie niet bevat. Meer specifiek betekent dit:**
  1. Voor arbeidsmigranten die werkzaam zijn bij een uitzendbureau is niet bekend bij welk bedrijf (de inlener) deze uitzendkracht wordt ingezet en waar dit bedrijf is gevestigd. De registerdata bevat deze informatie niet.
  2. Voor werkzame arbeidsmigranten die niet zijn ingeschreven in de Basisregistratie Personen van de gemeente is de verblijfplaats onbekend. De registerdata bevat deze informatie niet.
  3. Om de dataset zo zuiver mogelijk te houden is gekozen voor een betrouwbaarheid van 100% voor de werkgemeente. Hierdoor is voor 16,2% van de arbeidsmigranten in Nederland niet met zekerheid te bepalen in welke gemeente ze werkzaam zijn.

---

¹ Staatcourant, cijfers voor 2018, <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2017-68641.html>

Arbeidsmigratiecijfers in Brabant

1.1 Aanleiding

Arbeidsmigratie is de afgelopen jaren voor Brabantse gemeenten een belangrijk thema op de beleidsagenda geworden. Daarnaast heeft de provincie Noord-Brabant het beleidsthema de laatste tijd steviger omarmd. In discussies over het thema blijft een gebrek aan kwalitatief goede en actuele cijfers op gemeenteniveau een missende link om verdere daadkrachtige beleidsacties te ondernemen. De provincie Noord-Brabant wil daarom een accuraat antwoord op cijfermatige vragen die leven bij de betrokken partijen en heeft het PON in samenwerking met Telos opdracht gegeven dit in kaart te brengen.

Dit onderzoek beoogt precies, recent en uitgebreid inzicht te krijgen in de omvang en aard van arbeidsmigratie in Noord-Brabant, op het niveau van de provincie en gemeenten.²

Precies

Iedereen heeft wel een beeld van arbeidsmigranten, maar wie is de arbeidsmigrant precies? In dit onderzoek definiëren Het Pon/Telos arbeidsmigranten als volgt:

Arbeidsmigranten zijn **buitenlandse werknemers** (niet in Nederland geboren en/of niet de Nederlandse nationaliteit) **die géén kennismigrant zijn** (vastgesteld op basis van inkomen; onder de 30 jaar is de ondergrens 18,66 euro per uur en boven de 30 jaar 25,45 euro per uur)³ en **vanaf 2004 in Nederland zijn gaan werken en/of wonen** (dit jaartal hangt samen met de relatief recente uitbreiding van de EU met landen uit Midden en Oost Europa en de daarmee gepaard gaande vrij verkeer van personen).

Recent

Het onderzoek geeft een beeld van 2018 op basis van microdata van het CBS (o.a. Spolisbestanden en BRP administratie).⁴

Uitgebreid

Dit onderzoek geeft een beeld van de omvang en aard van arbeidsmigranten als werknemers die op formele wijze loon verkrijgen uit arbeid en van de groep arbeidsmigranten die zich registreert in de Basisregistratie Personen (BRP) van de gemeente als ingezetene.⁵ Met dit onderzoek krijgt een gemeente een recent beeld van het

---

² Voor de factsheets met resultaten voor Brabant en de acht regiotafels arbeidsmigratie (gegroepeerde gemeenten) zie bijlage A.

³ Staatcourant, cijfers voor 2018, <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2017-68641.html>

⁴ Voor de onderzoeksverantwoording verwijzen we naar bijlage B.

⁵ Dit houdt ook in dat dit onderzoek geen inzicht geeft in de verblijfplaats van de groep arbeidsmigranten in Nederland die zich niet inschrijven als ingezetene in een gemeente.

aantal arbeidsmigranten dat in de BRP ingeschreven staat én van hoeveel arbeidsmigranten de werkgever gevestigd is in hun gemeente. Daarnaast zoomt het onderzoek in op aspecten als voor welk type werkgever arbeidsmigranten werken, hoe hun arbeidspositie is, welke nationaliteit en andere demografische kenmerken ze hebben.

1.2 Onderzoeksvragen

1. Hoeveel arbeidsmigranten zijn werkzaam bij een in Brabant gevestigde werkgever (totaal, naar gemeente en per regiotafel arbeidsmigratie⁶)?
2. Hoeveel arbeidsmigranten (werkzaam bij een in Brabant gevestigd of buiten Brabant maar in Nederland gevestigde werkgever) zijn woonachtig in Brabant (totaal, naar gemeente en per regiotafel arbeidsmigratie)?
3. Uit welke landen zijn arbeidsmigranten afkomstig? (totaal, naar gemeente en per regiotafel arbeidsmigratie)
4. In welke sectoren zijn arbeidsmigranten werkzaam?
5. Welke demografische kenmerken hebben arbeidsmigranten die werkzaam zijn bij een in Brabant gevestigde werkgever? (geslacht, leeftijd, burgerlijke staat, verblijfsduur)?
6. Welk type arbeidsverband hebben arbeidsmigranten?
7. In welke inkomensklasse bevinden in Brabant werkzame arbeidsmigranten zich?
8. Hoe verhoudt het aandeel werkzame en/of woonachtige arbeidsmigranten in Brabant zich tot de totale omvang arbeidsmigranten in Nederland?

1.3 Arbeidsmigranten met Brabantse werkgever

In 2018 waren bijna 92 duizend arbeidsmigranten (91.928) werkzaam bij een werkgever die in een Brabantse gemeente is gevestigd.⁷ Dat is 14,2% van alle arbeidsmigranten die werkzaam zijn bij een in Nederland gevestigde werkgever. Van alle buitenlandse werknemers in Brabant is slechts een klein deel kennismigrant. Ter vergelijking, in dezelfde periode waren er in Brabant ruim 7.000 kennismigranten werkzaam bij een in Brabant gevestigde werkgever. Ook in de rest van Nederland zijn de aantallen kenniswerkers ten opzichte van arbeidsmigranten klein.⁸ Ter contextualisering geven we mee dat er in 2018 in Noord-Brabant bijna 1,3 miljoen banen waren (bron: CBS data werkgelegenheid 2018, eigen berekening).

---

⁶ In Brabant zijn in 2019 verschillende regiotafels arbeidsmigratie geformeerd bestaande uit (partijen uit) verschillende gemeenten. De factsheets op regiotafel-niveau geven informatie over de gegroepeerde gemeenten.

⁷ Wanneer een persoon niet staat ingeschreven in de BRP en bij een bedrijf werkzaam is met meerdere vestigingen is het niet met 100 procent zekerheid vast te stellen in welke gemeente hij of zij werkzaam is. Om in dit onderzoek een zo precies mogelijk beeld te schetsen zijn deze personen uit de analyse gehaald. Het gaat hierbij om 16.3% van alle arbeidsmigranten werkzaam in Nederland (646.150). Het aantal werkzame arbeidsmigranten in de provincie Noord-Brabant ligt dan in werkelijkheid ook iets hoger dan genoemde cijfer (91.928).

⁸ NB. De wettelijk vastgestelde norm voor kennismigranten is hoog.

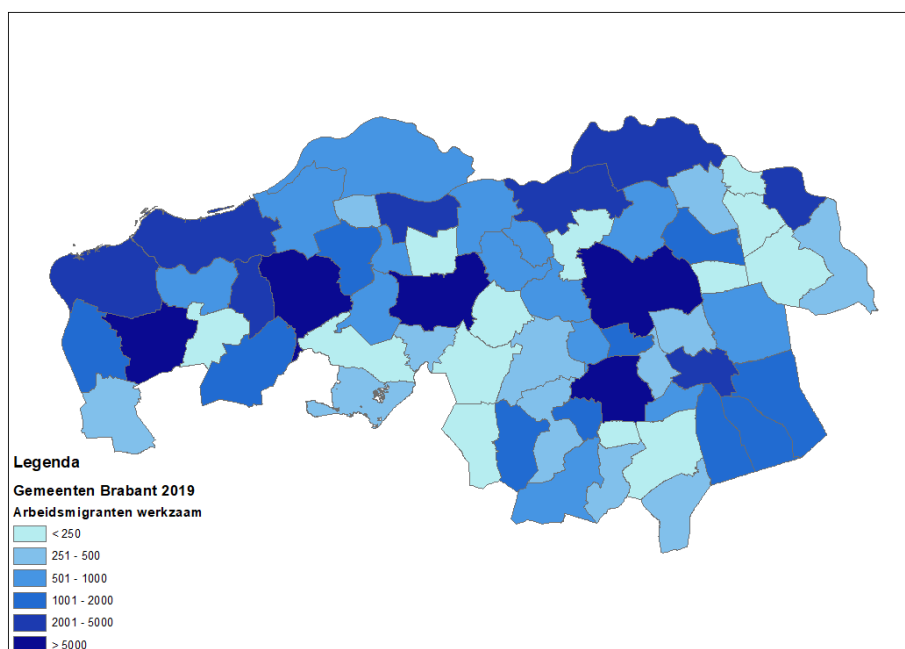

TOELICHTING: Een groot deel van de arbeidsmigranten werkt voor een uitzendbureau bij een inlener (een bedrijf dat een flexibele inzet van arbeidskrachten inhuurt), die mogelijk in een andere plaats gevestigd is. Dit onderzoek op basis van werkgevers geeft geen inzicht in de werklocatie van deze groep arbeidsmigranten.

Regionale spreiding: hoogste aantallen in de grote steden

Het aantal arbeidsmigranten werkzaam bij een in een Brabantse gemeente gevestigd bedrijf varieert (zie kaart 1). Over het algemeen werken de grootste aantallen arbeidsmigranten in Brabantse gemeenten met de grootste werkgelegenheid (zie tabel 1 en 2). In de top tien van gemeenten met de meeste arbeidsmigranten werkzaam bij een werkgever die is gevestigd in deze gemeente staan de vijf grote Brabantse steden en vier van de middelgrote steden. Opvallend is de aanwezigheid van de kleinere gemeenten Etten-Leur en Meierijstad. Voor Meierijstad komt dit beeld overeen met de plaats in de top 10 van gemeenten met de meeste werkgelegenheid in Brabant, voor Etten-Leur geldt dat niet.

Kaart 1: Geografische spreiding aantal arbeidsmigranten werkzaam bij werkgever in Brabantse gemeente

Bron: CBS microdata (Spolisbestanden 2018)

Tabel 1: Top 10 Gemeenten met meeste arbeidsmigranten werkzaam bij in gemeente gevestigde werkgever

	Gemeente	Aantal arbeidsmigranten werkzaam bij in gemeente gevestigde werkgever	% t.o.v. totaal Brabant
1	Eindhoven	12.652	13,8%
2	Tilburg	9.872	10,7%
3	Breda	5.799	6,3%
4	Meierijstad	5.437	5,9%
5	Roosendaal	5.337	5,8%
6	Etten-Leur	4.068	4,4%
7	's-Hertogenbosch	3.306	3,6%
8	Helmond	2.974	3,2%
9	Waalwijk	2.935	3,2%
10	Oss	2.909	3,2%

Bron: CBS microdata (Spolisbestanden 2018)

Tabel 2: Top 10 Werkgelegenheid Brabantse gemeenten per aantal banen in 2018

Gemeente	Aantal banen, 2018
1. Eindhoven	164.110
2. Tilburg	116.210
3. Breda	106.500
4. 's-Hertogenbosch	102.270
5. Meierijstad	47.400
6. Helmond	45.130
7. Oss	41.370
8. Roosendaal	38.490
9. Veldhoven	31.750
10. Bergen op Zoom	29.460

Bron: CBS data werkgelegenheid, eigen bewerking

Op het niveau van de regiotafels arbeidsmigratie (gegroepeerde gemeenten, zie factsheets voor indeling) zien we dat het Stedelijk gebied Eindhoven en Noordoost-Brabant ten opzichte van Brabant het hoogste aandeel arbeidsmigranten werkzaam bij een in deze regio gevestigde werkgever hebben (zie tabel 3). Het laagste aandeel arbeidsmigranten werkzaam ten opzichte van Brabant vinden we in De Kempen en A2 gemeenten.

Tabel 3: Aantal werkzame arbeidsmigranten per regiotafel arbeidsmigratie

Regiotafel (gegroepeerd per gemeenten regiotafel arbeidsmigratie)		
Regionaam	Aantal	Percentage
Stedelijk gebied Eindhoven	20.475	22,3%
Noordoost-Brabant	20.291	22,1%
Hart van Brabant	15.518	16,9%
Regio Breda	14.858	16,2%
West-Brabant west	13.388	14,6%
De Peel	8.310	9%
De Kempen	2.167	2,4%
A2 gemeenten	942	1%

Bron: CBS data werkgelegenheid, eigen bewerking

1.4 BRP-ingeschreven arbeidsmigranten in Brabant

Arbeidsmigranten die voornemens zijn langer dan vier maanden in Nederland te verblijven moeten zich inschrijven in de Basisregistratie Personen van de gemeente waar ze wonen. Uit ander onderzoek is gebleken dat veel arbeidsmigranten zich niet inschrijven.⁹

43,2 % (39.712) van alle arbeidsmigranten die in 2018 bij een in Brabant gevestigde werkgever werkten zijn ingezetenen van een Brabantse gemeente. Deze groep is ingeschreven in de Basisregistratie Personen van een Brabantse gemeente.

11% van alle arbeidsmigranten die in 2018 bij een in Brabant gevestigde werkgever werkten was ingezetene in een Nederlandse gemeente buiten Brabant.

⁹ Centraal Bureau voor de Statistiek (S. Krieg en J. van Rooijen), 2018, Poolse werknemers in Nederland. De nieuwkomers van 2011 op de voet gevolgd. Den Haag: CBS.

Expertisecentrum Flexwonen (J. van der Craats), 2014, Routekaart naar goede huisvesting voor EU-arbeidsmigranten. Hilversum: Expertisecentrum Flexwonen voor Arbeidsmigranten.

Daarmee zijn 54,2% van de arbeidsmigranten met een Brabantse werkgever officieel woonachtig in een Nederlandse gemeente.

45,8 % van de arbeidsmigranten (42.199) werkzaam bij een in Brabant gevestigde werkgever is ingezetene van een land buiten Nederland.

DUIDING: Het is aannemelijk vanwege de werkrelatie met Brabant dat een aanzienlijk deel van deze groep toch in Nederland verblijft. Van deze grote groep arbeidsmigranten die werken voor een werkgever in Brabant is de verblijfplaats moeilijk systematisch te achterhalen vanwege het gebrek aan officiële registratie. Dit blijft dus grotendeels onbekend.

In 2018 staan 53.578 arbeidsmigranten ingeschreven in de Basisregistratie Personen van een Brabantse gemeente (vanaf 2004; d.w.z. maximaal 15 jaar ingeschreven). Dat is 16,1% van alle BRP-ingeschreven arbeidsmigranten in Nederland.

74% van deze groep, in een Brabantse gemeente ingeschreven arbeidsmigrant, werkt in Brabant en 26% werkt buiten Brabant (in Nederland). Daarnaast weten we dat 35% van de ingeschreven arbeidsmigranten in Brabant woont en werkt in dezelfde gemeente.

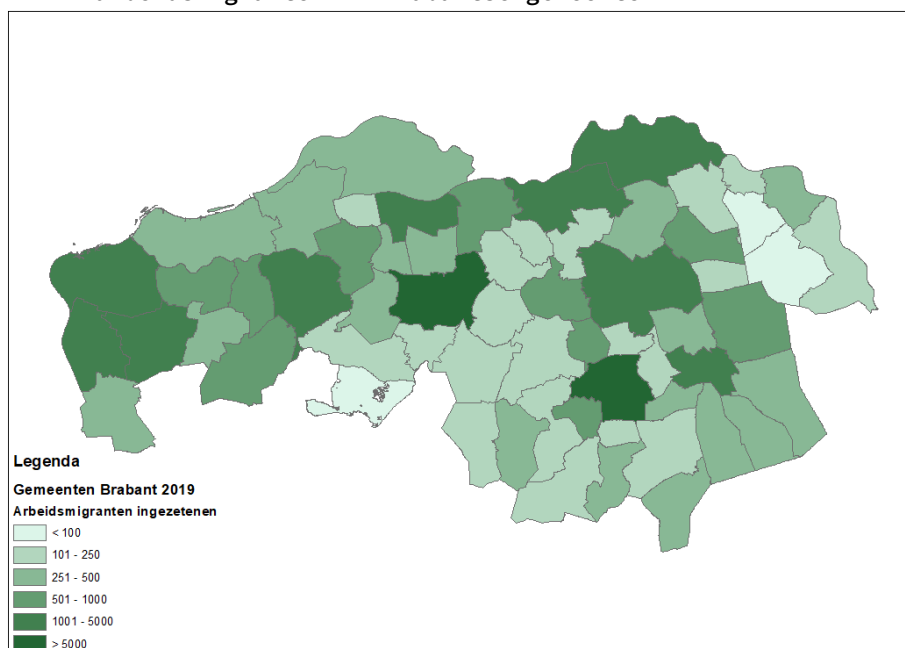
Inschrijfduur vanaf 2004

Veel arbeidsmigranten wonen pas recent in een Brabantse gemeente. Van alle werkzame arbeidsmigranten die als ingezetene zijn geregistreerd in een Brabantse gemeente staat bijna de helft maximaal 3 jaar ingeschreven in de woonplaats. Ruim een op de tien staat daar minder dan een half jaar ingeschreven. Ruim een kwart staat daar tussen de 6 en 15 jaar ingeschreven.

Regionale spreiding: hoogste aantallen in de grote steden

Het aantal ingeschreven arbeidsmigranten verschilt aanzienlijk per gemeente (zie kaart 2). Over het algemeen zien we de hoogste aantallen in de grote steden. Zij hebben dan ook het hoogste aandeel ten opzichte van het totaal aantal ingeschreven arbeidsmigranten in Brabant.

Kaart 2: Geografische spreidingen aantal BRP-ingeschreven arbeidsmigranten in Brabantse gemeente

Bron: Microdata CBS (BRP-bestanden)

De top 10 van gemeenten met meeste BRP-ingeschreven arbeidsmigranten wordt gevuld door de B5 en vier van de M7 gemeenten (zie tabel 4). Opvallend is dat Steenbergen als enige kleinere gemeente in de top 10 staat.

Tabel 4: Top 10 Gemeenten met meeste BRP-ingeschreven arbeidsmigranten

	Gemeente	Aantal arbeidsmigranten ingeschreven in gemeentelijke Basisregistratie Personen	% t.o.v. totaal ingeschreven in Brabant (53.578)
1	Eindhoven	11.632	21,7%
2	Tilburg	6.927	12,9%
3	Breda	3.311	6,2%
4	Helmond	2.999	5,6%
5	's-Hertogenbosch	2.284	4,3%
6	Roosendaal	1.922	3,6%
7	Oss	1.810	3,4%
8	Meierijstad	1.677	3,1%
9	Steenbergen	1.459	2,7%
10	Waalwijk	1.378	2,6%

Bron: CBS microdata (BRP bestanden)

Op het niveau van de regiotafels arbeidsmigratie in Brabant (gegroepeerde gemeenten) dan zien we dat in het Stedelijk gebied Eindhoven het hoogste aandeel BRP-ingeschreven arbeidsmigranten ten opzichte van het totaal in Brabant heeft (zie tabel 5). Daarna volgt de regio Hart van Brabant en Noordoost-Brabant. Het kleinste aandeel BRP-ingeschreven arbeidsmigranten vinden we in de regiotafels Kempen en A2 gemeenten.

Tabel 5: Aantal BRP-ingeschreven arbeidsmigranten per regiotafel arbeidsmigratie

Regiotafel (gegroepeerd per gemeenten regiotafel arbeidsmigratie)		
Regionaam	Aantal	Percentage
Stedelijk gebied Eindhoven	17.114	31,9%
Hart van Brabant	10.562	19,7%
Noordoost-Brabant	9.924	18,5%
Regio Breda	6.486	12,1%
West-Brabant west	6.482	12,1%
De Peel	5.382	10%
De Kempen	919	1,7%
A2 gemeenten	773	1,4%

Bron: CBS microdata (BRP bestanden)

1.5 Arbeidsmarktpositie van arbeidsmigranten in Brabant

Het beeld dat arbeidsmigranten vaak aan de onderkant van de arbeidsmarkt werkzaam zijn wordt in dit onderzoek bevestigd.¹⁰ De resultaten van de kwantitatieve analyse laten zien dat arbeidsmigranten in Brabant veelal een kwetsbare arbeidspositie hebben. Dat uit zich in een laag uurloon, een tijdelijke baan en een arbeidsbetrekking via een intermediair (uitzendbureau).

Sector

De grootste groep arbeidsmigranten in Brabant is werkzaam voor werkgevers in de sector Arbeidsbemiddeling, uitzendbureaus en personeelsbeheer, namelijk 47% (43.222 arbeidsmigranten werkzaam bij een in Brabant gevestigde werkgever; indeling gebaseerd op de Standaard Bedrijfsindeling van het CBS). Op de tweede plaats staat de sector Landbouw, jacht en dienstverlening met 8,6% (7.947).

¹⁰ Sociaal en Cultureel Planbureau (M. Gijssberts et al.), 2018, Bouwend aan een toekomst in Nederland. De leefsituatie van Poolse migranten die zich na 2004 hebben ingeschreven, Den Haag: SCP.

Contract en inkomen

73% van de arbeidsmigranten in Brabant heeft een arbeidsovereenkomst voor bepaalde duur; 27% heeft een vast contract.

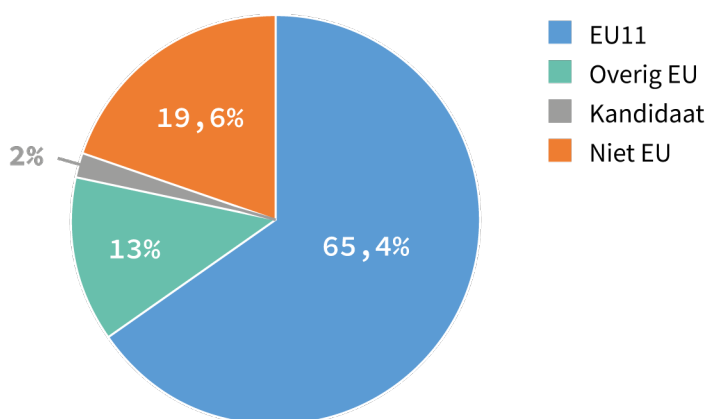
Ruim twee derde (67%) van de arbeidsmigranten werkend bij een in Brabant gevestigde werkgever verdient minder dan 12 euro (+/- 120% van het minimumloon). Gemiddeld uurloon van arbeidsmigranten in Brabant is 11,71 euro. Het uurloon van arbeidsmigranten werkzaam in een Brabantse gemeente varieert tussen de 9,77 en 16,38 euro.

41,5% arbeidsmigranten (38.122) werken voor werkgevers die aangesloten zijn bij een CAO voor uitzendkrachten (CAO uitzendkrachten en CAO NBBU uitzendkrachten). Veel arbeidsmigranten (26%) werken voor werkgevers die niet aangesloten zijn bij een CAO.

1.6 Nationaliteit arbeidsmigranten in Brabant

De verdeling van nationaliteiten van de arbeidsmigranten in Brabant laat duidelijk zien dat de arbeidsmigranten met een nationaliteit uit een van de landen in Midden en Oost Europa het grootste aandeel heeft, namelijk ruim 65% (zie figuur 1). Daarnaast heeft ook bijna een vijfde een nationaliteit uit een land buiten de EU. Het aandeel nationaliteiten uit andere EU landen is 13% en die nationaliteiten uit zogenaamde kandidaat-landen¹¹ zijn slechts 2%.

Figuur 1: Percentage van nationaliteiten van arbeidsmigranten in Brabant

Midden en Oost-Europa: meeste Poolse arbeidsmigranten

Van alle arbeidsmigranten werkzaam in Brabant hebben 60.121 arbeidsmigranten een nationaliteit uit een van de 11 landen in Midden en Oost-Europa (de EU-11 landen die sinds 2004 bij de EU zijn gekomen).

De grootste groep arbeidsmigranten werkzaam voor een in Brabant gevestigde werkgever heeft de Poolse nationaliteit (41.296 personen; 45%) (zie tabel 6).

¹¹ Voor arbeidsmigranten met nationaliteiten uit kandidaatlanden Turkije, Albanië, Noord Macedonië, Servië, Bosnië en Montenegro is het aandeel 2 %.

De tweede grootste groep zijn Roemeense arbeidsmigranten (8.810 personen; 9,6%). Het aandeel nationaliteiten van de andere EU-11 landen is klein; op de derde plaats staat Hongarije, daarna Bulgarije en op de vijfde plaats Litouwen.

In bijna alle Brabantse gemeenten (57 van de 62) hebben de meeste arbeidsmigranten die werkzaam zijn bij een in die gemeente gevestigde werkgever de Poolse nationaliteit. Het aandeel Poolse arbeidsmigranten op het totaal aantal arbeidsmigranten werkzaam bij een werkgever gevestigd in een gemeente varieert sterk; van 10,8% in Veldhoven tot 76,4% in Asten.

Tabel 6: Top 5 nationaliteiten van arbeidsmigranten werkzaam bij Brabantse werkgever

Midden en Oost Europa (EU-11 landen)			Alle nationaliteiten		
Nationaliteit	Aantal	% t.o.v. totaal Brabant	Nationaliteit	Aantal	% t.o.v. totaal Brabant
1. Pools	41.336	45%	1. Pools	41.336	45%
2. Roemeens	8.819	9,6%	2. Roemeens	8.819	9,6%
3. Hongaars	2.418	2,6%	3. Duits	2.434	2,6%
4. Bulgaars	2.406	2,6%	4. Hongaars	2.418	2,6%
5. Litouws	1.455	1,6%	5. Bulgaars	2.406	2,6%
EU-11 totaal	60.121	65,4%			

Bron: CBS microdata

1.7 Demografische kenmerken: geslacht, leeftijd en burgerlijke staat

De man-vrouwverdeling van de arbeidsmigranten laat zien dat er iets meer mannen dan vrouwen werkzaam zijn voor een Brabantse werkgever. Ruim 6 op de 10 arbeidsmigranten is man, een krappe 4 op de 10 is vrouw.

Arbeidsmigranten zijn over het algemeen relatief jong. Het grootste deel (54%) van de arbeidsmigranten werkzaam bij een in Brabant gevestigde werkgever is tussen de 19 en 34 jaar.

Een op de vijf arbeidsmigranten werkzaam in een in Brabant gevestigde werkgever is gehuwd of heeft een geregistreerd partnerschap. Het is aannemelijk dat dit lage aandeel mede te wijten is aan de jonge populatie.

1.8 Conclusies en aanbevelingen

1.8.1 Conclusies en aanbevelingen

Hoofdconclusie: Iedere gemeente in Brabant heeft te maken met arbeidsmigranten. In iedere Brabantse gemeente werken en wonen arbeidsmigranten. Dat wil zeggen, in iedere Brabantse gemeente zijn zowel arbeidsmigranten als werknemer werkzaam bij een in deze Brabantse gemeente gevestigde werkgever als ingeschreven in de Basisregistratie Personen van deze Brabantse gemeente. Dit betekent dat gemeenten zowel op wonen als werken een relatie hebben arbeidsmigranten.

Aanbevelingen:

- Het is nodig dat gemeentelijke afdelingen economie en wonen de beelden vanuit de verschillende beleidsterreinen samenbrengen en het vraagstuk arbeidsmigratie gezamenlijk oppakken.
- Gemeenten voelen zich primair verantwoordelijk voor ingezetenen (BRP-ingezetenen), maar dit onderzoek laat zien dat naast een woonrelatie ook veel arbeidsmigranten een relatie met een gemeente via arbeid hebben. Gemeenten zouden de groep arbeidsmigranten met wie zij via arbeid een relatie hebben kunnen meenemen in hun aanpak van het vraagstuk.

Wonen én werken in Brabant

Conclusie: Een zeer groot deel van de groep in een Brabantse gemeente ingeschreven arbeidsmigranten beweegt zich qua woon-werkverkeer binnen Brabant. Bijna drie kwart van de BRP-ingeschreven arbeidsmigranten is werkzaam in Brabant. Ruim een derde van deze groep woont en werkt in dezelfde gemeente.

Aanbeveling:

Deze constatering kan worden meegenomen naar de regiotafels om te bespreken welke regionale afstemming als het gaat om wonen en werken op zijn plaats is. Hiervoor is het nodig beter inzicht te hebben in de pendelstromen op regionaal niveau. Daarmee wordt ook de beweging qua woon-verkeer van de groep arbeidsmigranten waarvan de verblijfplaats in Nederland niet bekend is een agendapunt.

Verschillen in Brabant

Conclusie: Het onderzoek laat zien dat op een aantal plekken in Brabant het aantal arbeidsmigranten ofwel werkzaam dan wel woonachtig opvallend hoog is. Voor werken is dat bijvoorbeeld het geval in Etten-Leur en Meierijstad. Als het om wonen gaat valt Steenbergen op.

Aanbeveling:

Het strekt tot de aanbeveling om voor deze plekken nader onderzoek te doen in de vorm van casestudy-onderzoek. Voor deze plekken is het nuttig om onderzoek te doen naar de huisvestingssituatie, de lokale economie en arbeidsmarkt en het gemeentelijk beleid.

Arbeidspositie

Conclusie: De grootste groep arbeidsmigranten heeft een instabiele en kwetsbare arbeidspositie; deze werknemers werken als uitzendkracht, voor een laag uurloon, op een contract van bepaalde duur. Wat betekent deze kwetsbare arbeidspositie voor hun plek in de Nederlandse samenleving? Wat zegt dit over de Brabantse arbeidsmarkt?

Aanbeveling:

Het zou goed zijn om longitudinaal onderzoek (tijdreeks) te doen om meer zicht te krijgen op deze arbeidspositie (zoals aaneengesloten periodes van inkomen, stabiliteit van inkomen en contractvorm) en de plek van arbeidsmigratie op de Brabantse arbeidsmarkt.

Nationaliteit arbeidsmigranten

Conclusie: Bijna twee derde van de arbeidsmigranten die werkzaam zijn bij een in Brabant gevestigde werkgever heeft een nationaliteit uit een van de elf landen in Midden- en Oost-Europa. Veruit de grootste groep arbeidsmigranten heeft de Poolse nationaliteit.

Aanbeveling:

Gemeenten kunnen deze constatering meenemen in het vormgeven van hun voorzieningen. Te denken valt aan de besluitvorming rondom het aanbieden van gemeentelijke informatie in de eigen taal, een Poolse supermarkt en het aanbieden van ondersteuning voor deze groep bij welzijnsorganisaties.

Leeftijd arbeidsmigranten

Conclusie: Een groot deel van de arbeidsmigranten betreft een jonge populatie. Iets minder dan de helft van alle arbeidsmigranten is jonger dan 35 jaar.

Aanbeveling:

Het strekt tot de aanbeveling om de leeftijdsopbouw van de groep arbeidsmigranten in verband te brengen met toekomstige keuzes op het gebied van arbeid, wonen en gezinsvorming.

1.8.2 Wat weten we niet/onvoldoende?: agendering voor vervolgonderzoek

Perspectief arbeid:

Dit onderzoek laat op gemeenteniveau zien hoeveel arbeidsmigranten werkzaam zijn bij een in Brabant gevestigde werkgever. Concluderende vanuit het onderzoek dat een deel van de arbeidsmigranten werkzaam is bij een uitzendbureau, betekent dit dat we uit dit onderzoek niet kunnen ophalen bij welke bedrijven deze uitzendkrachten worden ingezet en welk karakter deze inzet heeft (structureel, kortdurend of voor langere periode).

Perspectief huisvesting:

Wat we uit dit onderzoek niet opmaken is welk deel van de arbeidsmigranten in een gemeente verblijft in tijdelijke huisvesting. Dat wil zeggen, arbeidsmigranten die (herhalend) tijdelijk in een gemeente verblijven in tijdelijke huisvesting, waarbij zij niet ingeschreven staan in de Basisregistratie Personen van de betreffende gemeente. De inschatting is dat dit een aanzienlijke groep is; zij blijven voorlopig een onzichtbare groep. Het is aannemelijk vanwege de werkrelatie met Brabant dat een aanzienlijk deel van de groep arbeidsmigranten die werkzaam zijn bij een in Brabant gevestigde werkgever toch in Nederland verblijft.

Aanbevelingen:

1. Om een scherper beeld te krijgen hoeveel en welke arbeidsmigranten bij bedrijven in een gemeente aan het werk zijn is het nodig dat bedrijven die arbeidsmigranten inlenen via uitzendbureaus open zijn naar gemeenten over het karakter (structureel of korte termijn?) en de omvang (wat betekenen de flexibele schil?) van de inzet van arbeidsmigranten via deze intermediairs. Voor gemeenten is deze informatie nuttig voor zowel het beeld van de lokale economie en arbeidsmarkt en om een betere inschatting te maken van de woonvraag voor deze groep werknemers, variërend van tijdelijke huisvesting tot reguliere huisvesting. Dit vanuit de veronderstelling dat het wenselijk is om woon-werkverkeer voor deze werknemers te beperken. Daarmee wordt het eens te meer duidelijk dat een gemeente ook een heldere visie moet hebben op wat zij verstaan onder tijdelijke en reguliere huisvesting. Onder welke voorwaarden willen gemeenten dat arbeidsmigranten verblijven in tijdelijke huisvesting en reguliere huisvesting. Hierbij dient rekening te worden gehouden met de grote diversiteit van migratiepatronen, variërend van verblijf voor korte periode tot frequent zich herhalend kort/langer verblijf.
2. Het zou goed zijn om een systematiek op te zetten die de huisvesting van tijdelijk verblijvende arbeidsmigranten inzichtelijk maakt. Hierbij kunnen vragen beantwoord worden als: Welk deel van de arbeidsmigranten schrijft zich niet in? Waar verblijft de groep arbeidsmigranten die zich niet registreert bij de Basisregistratie Personen? En, hoelang verblijven mensen in deze tijdelijke huisvesting in de praktijk? Hoe maken we inzichtelijk voor gemeenten (en bovenlokaal niveau (regio, provincie) hoe tijdelijke huisvesting/"verblijven" (i.p.v. wonen) is georganiseerd?

1.8.3 Tenslotte: Aandacht voor de groep zich vestigende arbeidsmigranten

Uit onderzoek van het CBS (2018) blijkt dat een deel van de arbeidsmigranten zich voor langere tijd vestigt. Zo liet het een recente landelijke studie van het CBS naar een cohort nieuwkomers (zowel bij gemeente ingeschreven werknemers als niet bij de gemeente ingeschreven werknemers uit de polisadministratie van het UWV) zien dat veel Poolse werknemers maar kort in Nederland zijn (CBS 2018). Hieruit bleek dat bijna 43% van de groep Poolse werknemers (62.800) die in 2011 in Nederland was komen werken was een jaar later (in 2012) niet meer actief was. In 2015 was 69% van deze groep vertrokken.¹² Deze cijfers laten echter ook zien dat 31% van deze groep wél blijft. Daarnaast weten we uit een SCP onderzoek dat driekwart van de na 2004 gemigreerde en ingeschreven Polen over vijf jaar nog in Nederland denkt te wonen.¹³

Aanbeveling:

Arbeidsmigratie gaat niet alleen over werken en wonen, maar des te meer over een plek vinden in Nederland, samen leven, participatie en integratie. Een deel van de arbeidsmigranten vestigt zich in Nederland. Gemeenten zouden er goed aan doen dit op te nemen in hun beleid.

---

¹² Centraal Bureau voor de Statistiek (S. Krieg en J. van Rooijen), 2018, Poolse werknemers in Nederland. De nieuwkomers van 2011 op de voet gevolgd. Den Haag: CBS.

¹³ Sociaal en Cultureel Planbureau (M. Gijsberts et al.), 2018, Bouwend aan een toekomst in Nederland. De leefsituatie van Poolse migranten die zich na 2004 hebben ingeschreven, Den Haag: SCP.

Bijlage A Factsheet Brabant en regiotafels arbeidsmigratie

NOORD-BRABANT

In dit onderzoek zijn arbeidsmigranten buitenlandse werknemers (niet in Nederland geboren en/of niet de Nederlandse nationaliteit) die géén kennismigrant zijn (vastgesteld op basis van inkomen) en vanaf 2004 (uitbreiding van de EU met landen uit Midden en Oost Europa) in Nederland zijn gaan werken.

Brondata: CBS microdata uit de bestanden polisadministratie en Basisregistratie Personen (BRP)-administratie, peiljaar 2018.

Arbeidsmigranten werkzaam bij een in Brabant gevestigde werkgever

Aantal	91.928
Aantal t.o.v. Nederland	14, 2 %

Ingeschreven arbeidsmigranten (Basisregistratie Personen)

Aantal ingeschreven arbeidsmigranten	53.578
Percentage ingeschreven arbeidsmigranten in Brabant t.o.v. van Nederland	16,1 %
Aantal ingeschreven arbeidsmigranten in Brabant die wonen én werken in in dezelfde Brabantse gemeente	35,4 %

Aantal jaren ingeschreven in Brabantse gemeente

0 - 6 mnd	12,3 %
6 mnd - 3 jr	37,5 %
3 jr - 6 jr	25,0 %
6 jr - 15 jr	25,1 %

*Deze data komt uit de Basisregistratie Personen

Percentage ingeschreven in Brabantse gemeente t.o.v. totaal aantal arbeidsmigranten werkzaam bij een in Brabant gevestigde werkgever

Percentage ingeschreven buiten Brabant t.o.v. totaal aantal arbeidsmigranten werkzaam bij een in Brabant gevestigde werkgever

Percentage ingeschreven in buitenland t.o.v. totaal aantal arbeidsmigranten werkzaam bij een in Brabant gevestigde werkgever

43, 2 %
11, 0 %
45, 8 %

Demografische kenmerken arbeidsmigranten werkzaam bij een in Brabant gevestigde werkgever (totaal: 91.928)

Geslacht

Man	62 %
Vrouw	38 %

Leeftijd

< 19 jaar	4,3 %
19-24 jaar	15,2 %
25-29 jaar	19,0 %
30-34 jaar	19,7 %
> 35 jaar	41,8 %

Gehuwd/geregistreerd partner
19 %

Nationaliteit arbeidsmigranten werkzaam bij een in Brabant gevestigde werkgever

Top 5 Nationaliteit Totaal arbeidsmigranten

1	Pools	41.336	45 %
2	Roemeens	8.819	9,6 %
3	Duits	2.434	2,6 %
4	Hongaars	2.418	2,6 %
5	Bulgaars	2.406	2,6 %

Top 5 Nationaliteit Midden en Oost-Europese landen (EU-11)

1	Pools	41.336	45 %
2	Roemeens	8.819	9,6 %
3	Hongaars	2.418	2,6 %
4	Bulgaars	2.406	2,6 %
5	Litouws	1.455	1,6 %

Top 5 CAO waar de meeste arbeidsmigranten werkzaam bij een in Brabant gevestigde werkgever is aangesloten

1	Uitzendkrachten	27.551	30 %
2	Geen bedrijfstak CAO	23.710	26 %
3	NBBU uitzendkrachten	10.571	11,5 %
4	Open teelten	5.072	5,5 %
5	Horeca- en aanverwante bedrijf	3.097	3,4 %

Top 5 sectoren waar arbeidsmigranten werkzaam zijn (o.b.v. Standaard Bedrijfsindeling, CBS)

1	Arbeidsbemiddeling, uitzendbureaus en personeelsbeheer	43.222	47,0 %
2	Landbouw, jacht en dienstverlening voor de landbouw en jacht	7.947	8,6 %
3	Groothandel en handelsbemiddeling (niet in auto's en motorfietsen)	6.085	6,6 %
4	Eet- en drinkgelegenheden	3.511	3,8 %
5	Opslag en dienstverlening voor vervoer	2.766	3,0 %

Inkomen

Laag uurloon (< 12 euro)	66,9 %
Middelhoog uurloon (tussen 12 en 17 euro)	23,4 %
Hoog uurloon (boven modaal, tussen 17 euro en minimum uurloon kennismigrant)	9,6 %

Type arbeidsverband

Vast	27 %
Bepaalde duur	73 %

Regio Tafel arbeidsmigratie West-Brabant West

In dit onderzoek zijn arbeidsmigranten buitenlandse werknemers (niet in Nederland geboren en/of niet de Nederlandse nationaliteit) die géén kennismigrant zijn (vastgesteld op basis van inkomen) en vanaf 2004 (uitbreiding van de EU met landen uit Midden en Oost Europa) in Nederland zijn gaan werken en/of wonen.

Brondata: CBS microdata uit de bestanden polisadministratie en Basisregistratie Personen (BRP)-administratie, peiljaar 2018, o.a. Spolisbestanden en BRP administratie.

Arbeidsmigranten werkzaam bij een in West-Brabant West gevestigde werkgever

Aantal	13.388
Aantal t.o.v. Brabant	14,6 %

Ingeschreven arbeidsmigranten (Basisregistratie Personen)

Aantal ingeschreven arbeidsmigranten in West-Brabant West	6.482
Percentage ingeschreven arbeidsmigranten in West-Brabant West t.o.v. van Brabant	12,1 %
Aantal ingeschreven arbeidsmigranten in West-Brabant West die wonen én werken in West-Brabant West	1.695
Aantal ingeschreven arbeidsmigranten in West-Brabant West die wonen én werken in West-Brabant West t.o.v. totaal aantal ingezetenen arbeidsmigranten in West-Brabant West	26,1 %

Aantal jaren ingeschreven in Brabantse gemeente

0 - 6 mnd	7,6 %
6 mnd - 3 jr	18,3 %
3 jr - 6 jr	11,1 %
6 jr - 15 jr	11,5 %

* Deze data komt uit de Basisregistratie Personen

Demografische kenmerken arbeidsmigranten werkzaam bij een in West-Brabant West gevestigde werkgever

Geslacht	
Man	60,0 %
Vrouw	40,0 %

Leeftijd

< 19 jaar	4,5 %
19-24 jaar	16,1 %
25-29 jaar	17,3 %
30-34 jaar	16,4 %
> 35 jaar	45,6 %

Gehuwd/geregistreerd partner

13,6 %

Nationaliteit arbeidsmigranten werkzaam bij een in West-Brabant West gevestigde werkgever

Top 5 Nationaliteit Totaal arbeidsmigranten

1 Poolse	6.621	49,5 %
2 Roemeense	1.902	14,2 %
3 Bulgaarse	621	4,6 %
4 Hongaarse	561	4,2 %
5 Belgische	253	1,9 %

Top 5 Nationaliteit Midden en Oost-Europese landen (EU-11)

1 Poolse	6.621
2 Roemeense	1.902
3 Bulgaarse	621
4 Hongaars	561
5 Litouwse	209

Top 5 CAO waar de meeste arbeidsmigranten, werkzaam bij een in West-Brabant West gevestigde werkgever, bij zijn aangesloten

1 NBBU Uitzendkrachten	4.313	32,2 %
2 Uitzendkrachten	3.515	26,3 %
3 Geen bedrijfsstak CAO	1.772	13,2 %
4 Open teelten	1.729	12,9 %
5 Horeca- en aanverwante bedrijf	274	2,0 %

Top 5 sectoren waar de meeste arbeidsmigranten, werkzaam bij een in West-Brabant West gevestigde werkgever, bij zijn aangesloten (o.b.v. Standaard Bedrijfsindeling, CBS)

1 Arbeidsbemiddeling, uitzendbureaus en personeelsbeheer	8.102	60,5 %
2 Landbouw, jacht en dienstverlening voor de landbouw en jacht	2.108	15,7 %
3 Groothandel en handelsbemiddeling (niet in auto's en motorfietsen)	557	4,2 %
4 Eet- en drinkgelegenheden	307	2,3 %
5 Opslag en dienstverlening voor vervoer	234	1,7 %

Inkomen

Laag uurloon (< 12 euro)	79,6 %
Middelhoog uurloon (tussen 12 en 17 euro)	15,8 %
Hoog uurloon (boven modaal, tussen 17 euro en minimum uurloon kennismigrant)	4,5 %

Type arbeidsverband

Vast	25,6 %
Bepaalde duur	74,1 %

Regio West-Brabant West bestaat uit de gemeenten:

Woensdrecht	Halderberge	Bergen op Zoom
Steenbergen	Rucphen	Tholen
Moerdijk	Roosendaal	

Regiotafel arbeidsmigratie Regio Breda

In dit onderzoek zijn arbeidsmigranten buitenlandse werknemers (niet in Nederland geboren en/of niet de Nederlandse nationaliteit) die géén kennismigrant zijn (vastgesteld op basis van inkomen) en vanaf 2004 (uitbreiding van de EU met landen uit Midden en Oost-Europa) in Nederland zijn gaan werken en/of wonen.

Brondata: CBS microdata uit de bestanden polisadministratie en Basisregistratie Personen (BRP)-administratie, peiljaar 2018, o.a. Spolisbestanden en BRP administratie.

Arbeidsmigranten werkzaam bij een in Regio Breda gevestigde werkgever

Aantal	14.858
Aantal t.o.v. Brabant	16,2 %

Ingeschreven arbeidsmigranten (Basisregistratie Personen)

Aantal ingeschreven arbeidsmigranten in Regio Breda	6.486
Percentage ingeschreven arbeidsmigranten in Regio Breda t.o.v. van Brabant	12,1 %
Aantal ingeschreven arbeidsmigranten in Regio Breda die wonen én werken in Regio Breda	2.277
Aantal ingeschreven arbeidsmigranten in Regio Breda die wonen én werken in Regio Breda t.o.v. totaal aantal ingezetenen in Regio Breda	35,1 %

Aantal jaren ingeschreven in Brabantse gemeente

0 - 6 mnd	11,8 %
6 mnd - 3 jr	36,6 %
3 jr - 6 jr	24,9 %
6 jr - 15 jr	26,7 %

* Deze data komt uit de Basisregistratie Personen

Demografische kenmerken arbeidsmigranten werkzaam bij een in Regio Breda gevestigde werkgever

Geslacht	
Man	60,8 %
Vrouw	39,2 %

Gehuwd/geregistreerd partner
18,6 %

Leeftijd

< 19 jaar	4,1 %
19-24 jaar	15,8 %
25-29 jaar	17,4 %
30-34 jaar	17,8 %
> 35 jaar	45,0 %

Nationaliteit arbeidsmigranten werkzaam bij een in Regio Breda gevestigde werkgever

Top 5 Nationaliteit Totaal arbeidsmigranten

1 Poolse	5.384	36,2 %
2 Roemeense	3.477	23,4 %
3 Belgische	473	3,2 %
4 Bulgaarse	327	3,2 %
5 Hongaarse	325	2,2 %

Top 5 Nationaliteit Midden en Oost-Europese landen (EU-11)

1 Poolse	5.384
2 Roemeense	3.477
3 Bulgaarse	327
4 Hongaarse	325
5 Litouwse	250

Top 5 CAO waar de meeste arbeidsmigranten, werkzaam bij een in Regio Breda gevestigde werkgever, bij zijn aangesloten

1 Uitzendkrachten	5.866	39,5 %
2 Geen bedrijfstak CAO	3.202	21,6 %
3 Open teelten	1.433	9,6 %
4 Glastuinbouw	741	5,0 %
5 Horeca- en aanverwante bedrijf	575	3,9 %

Top 5 sectoren waar de meeste arbeidsmigranten, werkzaam bij een in Regio Breda gevestigde werkgever, bij zijn aangesloten (o.b.v. Standaard Bedrijfsindeling, CBS)

1 Arbeidsbemiddeling, uitzendbureaus en personeelsbeheer	6.733	45,3 %
2 Landbouw, jacht en dienstverlening voor de landbouw en jacht	2.277	15,3 %
3 Groothandel en handelsbemiddeling (niet in auto's en motorfietsen)	1.018	6,9 %
4 Eet- en drinkgelegenheden	659	4,4 %
5 Facility management, reiniging en landschapsverzorging	464	3,1 %

Inkomen

Laag uurloon (< 12 euro)	73,4 %
Middelhoog uurloon (tussen 12 en 17 euro)	18,7 %
Hoog uurloon (boven modaal, tussen 17 euro en minimum uurloon kennismigrant)	7,9 %

Type arbeidsverband

Vast	20,5 %
Bepaalde duur	79,0 %

Regiotafel Breda bestaat uit de gemeenten:

Altena	Drimmelen	Geertruidenberg
Oosterhout	Breda	Etten-Leur
Zundert	Alphen-Chaam	Baarle-Nassau

Regiotafel arbeidsmigratie Hart van Brabant

In dit onderzoek zijn arbeidsmigranten buitenlandse werknemers (niet in Nederland geboren en/of niet de Nederlandse nationaliteit) die géén kennismigrant zijn (vastgesteld op basis van inkomen) en vanaf 2004 (uitbreiding van de EU met landen uit Midden en Oost Europa) in Nederland zijn gaan werken en/of wonen.
Brondata: CBS microdata uit de bestanden polisadministratie en Basisregistratie Personen (BRP)-administratie, peiljaar 2018, o.a. Spolisbestanden en BRP administratie.

Arbeidsmigranten werkzaam bij een in Hart van Brabant gevestigde werkgever

Aantal	15.518
Aantal t.o.v. Brabant	16,9 %

Ingeschreven arbeidsmigranten (Basisregistratie Personen)

Aantal ingeschreven arbeidsmigranten in Hart van Brabant	10.562
Percentage ingeschreven arbeidsmigranten in Hart van Brabant t.o.v. van Brabant	19,7 %
Aantal ingeschreven arbeidsmigranten in Hart van Brabant die wonen én werken in Hart van Brabant	3.920
Aantal ingeschreven arbeidsmigranten in Hart van Brabant die wonen én werken in Hart van Brabant t.o.v. totaal aantal ingezetenen in Hart van Brabant	37,1 %

Aantal jaren ingeschreven in Brabantse gemeente

0 - 6 mnd	12,7 %
6 mnd - 3 jr	37,8 %
3 jr - 6 jr	25,4 %
6 jr - 15 jr	24,1 %

* Deze data komt uit de Basisregistratie Personen

Demografische kenmerken arbeidsmigranten werkzaam bij een in Hart van Brabant gevestigde werkgever

Geslacht

Man	63,4 %
Vrouw	36,6 %

Leeftijd

< 19 jaar	4,7 %
19-24 jaar	16,8 %
25-29 jaar	21,7 %
30-34 jaar	20,8 %
> 35 jaar	35,9 %

Gehuwd/geregistreerd partner

19,0 %

Nationaliteit arbeidsmigranten werkzaam bij een in Hart van Brabant gevestigde werkgever

Top 5 Nationaliteit Totaal arbeidsmigranten

1 Poolse	7.587	48,9 %
2 Roemeense	993	6,4 %
3 Duitse	472	3,0 %
4 Hongaarse	450	2,9 %
5 Belgische	364	2,3 %

Top 5 Nationaliteit Midden en Oost-Europese landen (EU-11)

1 Poolse	7.587
2 Roemeense	993
3 Hongaarse	450
4 Bulgaarse	302
5 Litouwse	299

Top 5 CAO waar de meeste arbeidsmigranten, werkzaam bij een in Hart van Brabant gevestigde werkgever, bij zijn aangesloten

1 Uitzendkrachten	6.308	40,6 %
2 Geen bedrijfstak CAO	4.236	27,3 %
3 Beroepsgebederen vervoer over weg	1.120	7,2 %
4 NBBU uitzendkrachten	710	4,6 %
5 Horeca- en aanverwante bedrijf	573	3,7 %

Inkomen

Laag uurloon (< 12 euro)	72,2 %
Middelhoog uurloon (tussen 12 en 17 euro)	21,7 %
Hoog uurloon (boven modaal, tussen 17 euro en minimum uurloon kennismigrant)	6,0 %

Top 5 sectoren waar de meeste arbeidsmigranten, werkzaam bij een in Hart van Brabant gevestigde werkgever, bij zijn aangesloten (o.b.v. Standaard Bedrijfsindeling, CBS)

1 Arbeidsbemiddeling, uitzendbureaus en personeelsbeheer	8.453	54,5 %
2 Opslag en dienstverlening voor vervoer	1.330	8,6 %
3 Groothandel en handelsbemiddeling (niet in auto's en motorfietsen)	750	4,8 %
4 Eet- en drinkgelegenheden	624	4,0 %
5 Landbouw, jacht en dienstverlening voor de landbouw en jacht	607	3,9 %

Type arbeidsverband

Vast	25,2 %
Bepaalde duur	74,6 %

Regiotafel Hart van Brabant bestaat uit de gemeenten:

Waalwijk	Dongen	Loon op Zand
Gilze en Rijen	Tilburg	Gorinxe
Oisterwijk	Hilvarenbeek	Heusden

Regiotafel arbeidsmigratie Noordoost-Brabant

In dit onderzoek zijn arbeidsmigranten buitenlandse werknemers (niet in Nederland geboren en/of niet de Nederlandse nationaliteit) die géén kennismigrant zijn (vastgesteld op basis van inkomen) en vanaf 2004 (uitbreiding van de EU met landen uit Midden en Oost Europa) in Nederland zijn gaan werken en/of wonen.

Brondata: CBS microdata uit de bestanden polisadministratie en Basisregistratie Personen (BRP)-administratie, peiljaar 2018, o.a. Spolisbestanden en BRP administratie.

Arbeidsmigranten werkzaam bij een in Noordoost-Brabant gevestigde werkgever

Aantal	20.291
Aantal t.o.v. Brabant	22,1 %

Ingeschreven arbeidsmigranten (Basisregistratie Personen)

Aantal ingeschreven arbeidsmigranten in Noordoost-Brabant	9.924
Percentage ingeschreven arbeidsmigranten in Noordoost-Brabant t.o.v. van Brabant	18,5 %
Aantal ingeschreven arbeidsmigranten in Noordoost-Brabant die wonen én werken in Noordoost-Brabant	3.239
Aantal ingeschreven arbeidsmigranten in Noordoost-Brabant die wonen én werken in Noordoost-Brabant t.o.v. totaal aantal ingezeten arbeidsmigranten in Noordoost-Brabant	32,6 %

Aantal jaren ingeschreven in Brabantse gemeente

0 - 6 mnd	10,1 %
6 mnd - 3 jr	37,3 %
3 jr - 6 jr	25,7 %
6 jr - 15 jr	26,8 %

* Deze data komt uit de Basisregistratie Personen

Demografische kenmerken arbeidsmigranten werkzaam bij een in Noordoost-Brabant gevestigde werkgever

Geslacht	
Man	61,6 %
Vrouw	38,4 %

Leeftijd

< 19 jaar	5,4 %
19-24 jaar	15,5 %
25-29 jaar	17,9 %
30-34 jaar	18,5 %
> 35 jaar	42,6 %

Gehuwd/geregistreerd partner

18,2 %

Nationaliteit arbeidsmigranten werkzaam bij een in Noordoost-Brabant gevestigde werkgever

Top 5 Nationaliteit Totaal arbeidsmigranten

1 Poolse	11.381	56,1 %
2 Roemeense	1.233	6,1 %
3 Duitse	597	2,9 %
4 Syrische	417	2,1 %
5 Hongaarse	366	1,8 %

Top 5 Nationaliteit Midden en Oost-Europese landen (EU-11)

1 Poolse	11.381
2 Roemeense	1.233
3 Hongaarse	366
4 Bulgaarse	341
5 Litouwse	303

Top 5 CAO waar de meeste arbeidsmigranten, werkzaam bij een in Noordoost-Brabant gevestigde werkgever, bij zijn aangesloten

1 Geen bedrijfstak CAO	6.194	30,5 %
2 Uitzendkrachten	5.398	26,6 %
3 NBBU Uitzendkrachten	2.182	10,8 %
4 Open teelten	1.411	7,0 %
5 Horeca- en aanverwante bedrijf	625	3,1 %

Top 5 sectoren waar de meeste arbeidsmigranten, werkzaam bij een in Noordoost-Brabant gevestigde werkgever, bij zijn aangesloten (o.b.v. Standaard Bedrijfsindeling, CBS)

1 Arbeidsbemiddeling, uitzendbureaus en personeelsbeheer	9.118	44,9 %
2 Landbouw, jacht en dienstverlening voor de landbouw en jacht	2.268	11,2 %
3 Groothandel en handelsbemiddeling (niet in auto's en motorfietsen)	2.134	10,5 %
4 Overige zakelijke dienstverlening	812	4,0 %
5 Eet- en drinkgelegenheden	720	3,5 %

Inkomen

Laag uurloon (< 12 euro)	70,2 %
Middelhoog uurloon (tussen 12 en 17 euro)	23,7 %
Hoog uurloon (boven modaal, tussen 17 euro en minimum uurloon kennismigrant)	5,9 %

Type arbeidsverband

Vast	25,2 %
Bepaalde duur	74,6 %

De regiotafel Noordoost-Brabant bestaat de gemeenten:

Oss	's-Hertogenbosch	Vught	Bernheze	Sint-Michiëlsgestel	Boxmeer
Haaren	Meerijstade	Uden	Landerd	Heusden	Boxtel
Boekel	Mill en Sint Hubert	Cuijk	Grave	Sint-Anthonis	

Regio Tafel arbeidsmigratie Stedelijk gebied Eindhoven

In dit onderzoek zijn arbeidsmigranten buitenlandse werknemers (niet in Nederland geboren en/of niet de Nederlandse nationaliteit) die géén kennismigrant zijn (vastgesteld op basis van inkomen) en vanaf 2004 (uitbreiding van de EU met landen uit Midden en Oost Europa) in Nederland zijn gaan werken en/of wonen.
Brondata: CBS microdata uit de bestanden polisadministratie en Basisregistratie Personen (BRP)-administratie, peiljaar 2018, o.a. Spolbestanden en BRP administratie.

Arbeidsmigranten werkzaam bij een in Stedelijk gebied Eindhoven gevestigde werkgever

Aantal	20.475
Aantal t.o.v. Brabant	22,3 %

Ingeschreven arbeidsmigranten (Basisregistratie Personen)

Aantal ingeschreven arbeidsmigranten in Stedelijk gebied Eindhoven	17.114
Percentage ingeschreven arbeidsmigranten in Stedelijk gebied Eindhoven t.o.v. van Brabant	31,9 %
Aantal ingeschreven arbeidsmigranten in Stedelijk gebied Eindhoven die wonen én werken in Stedelijk gebied Eindhoven	7.157
Aantal ingeschreven arbeidsmigranten in Stedelijk gebied Eindhoven die wonen én werken in Stedelijk gebied Eindhoven t.o.v. totaal aantal ingezeten arbeidsmigranten in Stedelijk gebied Eindhoven	41,8 %

Aantal jaren ingeschreven in Brabantse gemeente

0 - 6 mnd	12,5 %
6 mnd - 3 jr	37,3 %
3 jr - 6 jr	25,6 %
6 jr - 15 jr	24,6 %

* Deze data komt uit de Basisregistratie Personen

Demografische kenmerken arbeidsmigranten werkzaam bij een in Stedelijk gebied Eindhoven gevestigde werkgever

Geslacht

Man	61,8 %
Vrouw	38,2 %

Leeftijd

< 19 jaar	2,7 %
19-24 jaar	11,9 %
25-29 jaar	21,2 %
30-34 jaar	24,9 %
> 35 jaar	39,3 %

Gehuwd/geregistreerd partner

25,4 %

Nationaliteit arbeidsmigranten werkzaam bij een in Stedelijk gebied Eindhoven gevestigde werkgever

Top 5 Nationaliteit Totaal arbeidsmigranten

1 Poolse	5.937	29,0 %
2 Roemeense	830	4,1 %
3 Chinese	804	3,9 %
4 Indiase	797	3,9 %
5 Duitse	722	3,8 %

Top 5 Nationaliteit Midden en Oost-Europese landen (EU-11)

1 Poolse	5.937
2 Roemeense	830
3 Bulgaarse	739
4 Hongaarse	598
5 Litouwse	281

Top 5 CAO waar de meeste arbeidsmigranten, werkzaam bij een in Stedelijk gebied Eindhoven gevestigde werkgever, bij zijn aangesloten

1 Geen bedrijfstak CAO	7.586	37,1 %
2 Uitzendkrachten	3.140	15,3 %
3 Metalektro	2.045	10,0 %
4 NBBU uitzendkrachten	1.580	7,7 %
5 Nederlands Universiteiten	1.011	4,9 %

Top 5 sectoren waar de meeste arbeidsmigranten, werkzaam bij een in Stedelijk gebied Eindhoven gevestigde werkgever, bij zijn aangesloten (o.b.v. Standaard Bedrijfsindeling, CBS)

1 Arbeidsbemiddeling, uitzendbureaus en personeelsbeheer	6.068	29,6 %
2 Groothandel en handelsbemiddeling (niet in auto's en motorfietsen)	1.301	6,4 %
3 Onderwijs	1.237	6,0 %
4 Vervaardiging van overige machines en apparaten	1.164	5,7 %
5 Eet- en drinkgelegenheden	1.047	5,1 %

Inkomen

Laag uurloon (< 12 euro)	47,7 %
Middelhoog uurloon (tussen 12 en 17 euro)	30,8 %
Hoog uurloon (boven modaal, tussen 17 euro en minimum uurloon kennismigrant)	21,4 %

Type arbeidsverband

Vast	36,9 %
Bepaalde duur	62,7 %

Stedelijk gebied Eindhoven bestaat uit de gemeenten:

Olirschot	Best	Son en Breugel
Nuuenen c.a.	Geldrop-Mierlo	Waalre
Veldhoven	Eindhoven	Helmond

Regiotafel arbeidsmigratie De Peel

In dit onderzoek zijn arbeidsmigranten buitenlandse werknemers (niet in Nederland geboren en/of niet de Nederlandse nationaliteit) die géén kennismigrant zijn (vastgesteld op basis van inkomen) en vanaf 2004 (uitbreiding van de EU met landen uit Midden en Oost-Europa) in Nederland zijn gaan werken en/of wonen.
Brondata: CBS microdata uit de bestanden polisadministratie en Basisregistratie Personen (BRP)-administratie, peiljaar 2018, o.a. Spolisbestanden en BRP administratie.

Arbeidsmigranten werkzaam bij een in De Peel gevestigde werkgever

Aantal	8.310
Aantal t.o.v. Brabant	9,0 %

Ingeschreven arbeidsmigranten (Basisregistratie Personen)

Aantal ingeschreven arbeidsmigranten in De Peel	5.382
Percentage ingeschreven arbeidsmigranten in De Peel t.o.v. van Brabant	10,0 %
Aantal ingeschreven arbeidsmigranten in De Peel die wonen én werken in De Peel	1.353
Aantal ingeschreven arbeidsmigranten in De Peel die wonen én werken in De Peel t.o.v. totaal aantal ingezetenen arbeidsmigranten in De Peel	25,1 %

Aantal jaren ingeschreven in Brabantse gemeente

0 - 6 mnd	8,6 %
6 mnd - 3 jr	36,0 %
3 jr - 6 jr	27,1 %
6 jr - 15 jr	28,4 %

* Deze data komt uit de Basisregistratie Personen

Demografische kenmerken arbeidsmigranten werkzaam bij een in De Peel gevestigde werkgever

Geslacht

Man	64,1 %
Vrouw	35,9 %

Leeftijd

< 19 jaar	6,1 %
19-24 jaar	17,2 %
25-29 jaar	17,4 %
30-34 jaar	17,5 %
> 35 jaar	41,8 %

Gehuwd/geregistreerd partner

17,3 %

Nationaliteit arbeidsmigranten werkzaam bij een in De Peel gevestigde werkgever

Top 5 Nationaliteit Totaal arbeidsmigranten

1 Poolse	5.138	61,8 %
2 Roemeense	589	7,1 %
3 Duitse	171	2,1 %
4 Litouwse	160	1,9 %
5 Hongaarse	153	1,8 %

Top 5 Nationaliteit Midden en Oost-Europese landen (EU-11)

1 Poolse	5.138
2 Roemeense	589
3 Litouwse	160
4 Hongaarse	153
5 Letse	142

Top 5 CAO waar de meeste arbeidsmigranten, werkzaam bij een in De Peel gevestigde werkgever, bij zijn aangesloten

1 Uitzendkrachten	2.776	33,4 %
2 NBBU Uitzendkrachten	1.814	21,8 %
3 Geen bedrijfsstak CAO	1.430	17,2 %
4 M en T metaalbewerkingbedrijf	235	2,8 %
5 Open teelten	210	2,5 %

Top 5 sectoren waar de meeste arbeidsmigranten, werkzaam bij een in De Peel gevestigde werkgever, bij zijn aangesloten (o.b.v. Standaard Bedrijfsindeling, CBS)

1 Arbeidsbemiddeling, uitzendbureaus en personeelsbeheer	5.262	63,3 %
2 Landbouw, jacht en dienstverlening voor de landbouw en jacht	507	6,1 %
3 Vervaardiging van voedingsmiddelen	479	5,8 %
4 Vervaardiging van producten van metaal (geen machines en apparaten)	286	3,4 %
5 Groothandel en handelsbemiddeling (niet in auto's en motorfietsen)	283	3,4 %

Inkomen

Laag uurloon (< 12 euro)	67,8 %
Middelhoog uurloon (tussen 12 en 17 euro)	25,8 %
Hoog uurloon (boven modaal, tussen 17 euro en minimum uurloon kennismigrant)	6,4 %

Type arbeidsverband

Vast	20,1 %
Bepaalde duur	79,7 %

Regio De Peel bestaat uit de gemeenten:

Laarbeek	Gemert-Bakel
Helmond	Asten
Deurne	Somerem

Regiotafel arbeidsmigratie De Kempen

In dit onderzoek zijn arbeidsmigranten buitenlandse werknemers (niet in Nederland geboren en/of niet de Nederlandse nationaliteit) die géén kennismigrant zijn (vastgesteld op basis van inkomen) en vanaf 2004 (uitbreiding van de EU met landen uit Midden en Oost Europa) in Nederland zijn gaan werken en/of wonen.
Brondata: CBS microdata uit de bestanden polisadministratie en Basisregistratie Personen (BRP)-administratie, peiljaar 2018, o.a. Spolisbestanden en BRP administratie.

Arbeidsmigranten werkzaam bij een in De Kempen gevestigde werkgever

Aantal	2.167
Aantal t.o.v. Brabant	2,4 %

Ingeschreven arbeidsmigranten (Basisregistratie Personen)

Aantal ingeschreven arbeidsmigranten in De Kempen	919
Percentage ingeschreven arbeidsmigranten in De Kempen t.o.v. van Brabant	1,7 %
Aantal ingeschreven arbeidsmigranten in De Kempen die wonen én werken in De Kempen	292
Aantal ingeschreven arbeidsmigranten in De Kempen die wonen én werken in De Kempen t.o.v. totaal aantal ingezetenen arbeidsmigranten in De Kempen	31,8 %

Aantal jaren ingeschreven in Brabantse gemeente

0 - 6 mnd	11,5 %
6 mnd - 3 jr	38,5 %
3 jr - 6 jr	21,5 %
6 jr - 15 jr	28,4 %

* Deze data komt uit de Basisregistratie Personen

Demografische kenmerken arbeidsmigranten werkzaam bij een in De Kempen gevestigde werkgever

Geslacht

Man	74,3 %
Vrouw	25,7 %

Leeftijd

< 19 jaar	2,2 %
19-24 jaar	9,9 %
25-29 jaar	15,4 %
30-34 jaar	19,7 %
> 35 jaar	52,8 %

Gehuwd/geregistreerd partner

15,8 %

Nationaliteit arbeidsmigranten werkzaam bij een in De Kempen gevestigde werkgever

Top 5 Nationaliteit Totaal arbeidsmigranten

1 Poolse	1.198	55,3 %
2 Belgische	174	8,0 %
3 Roemeense	38	1,8 %
4 Portugese	36	1,7 %
5 Hongaarse	34	1,6 %

Top 5 Nationaliteit Midden en Oost-Europese landen (EU-11)

1 Poolse	1.198
2 Roemeense	38
3 Hongaarse	34
4 Slowaakse	18
5 Letse	18

Top 5 CAO waar de meeste arbeidsmigranten, werkzaam bij een in De Kempen gevestigde werkgever, bij zijn aangesloten

1 Uitzendkrachten	949	43,8 %
2 Geen bedrijfstak CAO	424	19,6 %
3 M en T metaalbewerkingbedrijf	202	9,3 %
4 Metalektro	101	4,7 %
5 Open teelten	82	3,8 %

Top 5 sectoren waar de meeste arbeidsmigranten, werkzaam bij een in De Kempen gevestigde werkgever, bij zijn aangesloten (o.b.v. Standaard Bedrijfsindeling, CBS)

1 Arbeidsbemiddeling, uitzendbureaus en personeelsbeheer	1.075	49,6 %
2 Vervaardiging van producten van metaal (geen machines en apparaten)	182	8,4 %
3 Groothandel en handelsbemiddeling (niet in auto's en motorfietsen)	142	6,6 %
4 Landbouw, jacht en dienstverlening voor de landbouw en jacht	120	5,5 %
5 Vervaardiging van overige machines en apparaten	71	3,3 %

Inkomen

Laag uurloon (< 12 euro)	51,4 %
Middelhoog uurloon (tussen 12 en 17 euro)	37,1 %
Hoog uurloon (boven modaal, tussen 17 euro en minimum uurloon kennismigrant)	11,4 %

Type arbeidsverband

Vast	32,9 %
Bepaalde duur	66,6 %

Regio De Kempen bestaat uit de gemeenten:

Reusel-De Mierden | Bergeijk
Eersel | Bladel

Regio Tafel arbeidsmigratie A2 gemeenten

In dit onderzoek zijn arbeidsmigranten buitenlandse werknemers (niet in Nederland geboren en/of niet de Nederlandse nationaliteit) die géén kennismigrant zijn (vastgesteld op basis van inkomen) en vanaf 2004 (uitbreiding van de EU met landen uit Midden en Oost Europa) in Nederland zijn gaan werken en/of wonen.
Brondata: CBS microdata uit de bestanden polisadministratie en Basisregistratie Personen (BRP)-administratie, peiljaar 2018, o.a. Spolisbestanden en BRP administratie.

Arbeidsmigranten werkzaam bij een in A2 gemeenten gevestigde werkgever

Aantal	942
Aantal t.o.v. Brabant	1,0 %

Ingeschreven arbeidsmigranten (Basisregistratie Personen)

Aantal ingeschreven arbeidsmigranten in A2 gemeenten	773
Percentage ingeschreven arbeidsmigranten in A2 gemeenten t.o.v. van Brabant	1,4 %
Aantal ingeschreven arbeidsmigranten in A2 gemeenten die wonen én werken in A2 gemeenten	169
Aantal ingeschreven arbeidsmigranten in A2 gemeenten die wonen én werken in A2 gemeenten t.o.v. totaal aantal ingezetenen arbeidsmigranten in A2 gemeenten	21,9 %

Aantal jaren ingeschreven in Brabantse gemeente

0 - 6 mnd	9,8 %
6 mnd - 3 jr	33,0 %
3 jr - 6 jr	24,5 %
6 jr - 15 jr	32,7 %

* Deze data komt uit de Basisregistratie Personen

Demografische kenmerken arbeidsmigranten werkzaam bij een in A2 gemeenten gevestigde werkgever

Geslacht

Man	64,4 %
Vrouw	35,6 %

Leeftijd

< 19 jaar	4,6 %
19-24 jaar	8,0 %
25-29 jaar	13,1 %
30-34 jaar	14,6 %
> 35 jaar	59,8 %

Gehuwd/geregistreerd partner

20,2 %

Nationaliteit arbeidsmigranten werkzaam bij een in A2 gemeenten gevestigde werkgever

Top 5 Nationaliteit Totaal arbeidsmigranten

1 Poolse	261	27,7 %
2 Belgische	118	12,5 %
3 Duitse	31	3,3 %
4 Bulgaarse	27	2,9 %
5 Roemeense	24	2,5 %

Top 5 Nationaliteit Midden en Oost-Europese landen (EU-11)

1 Poolse	261
2 Bulgaarse	27
3 Roemeense	24
4 Hongaarse	12
5 Litouwse	6

Top 5 CAO waar de meeste arbeidsmigranten, werkzaam bij een in A2 gemeenten gevestigde werkgever, bij zijn aangesloten

1 Geen bedrijfstak CAO	250	26,5 %
2 M en T metaalbewerkingenbedrijf	87	9,2 %
3 Metalektro	83	8,8 %
4 Uitzendkrachten	63	6,7 %
5 M en T Carrosseriebedrijf	60	6,4 %

Top 5 sectoren waar de meeste arbeidsmigranten, werkzaam bij een in A2 gemeenten gevestigde werkgever, bij zijn aangesloten (o.b.v. Standaard Bedrijfsindeling, CBS)

1 Groothandel en handelsbemiddeling (niet in auto's en motorfietsen)	147	15,6 %
2 Landbouw, jacht en dienstverlening voor de landbouw en jacht	111	11,8 %
3 Vervaardiging van auto's, aanhangwagens en opleggers	62	6,6 %
4 Vervaardiging van metalen in primaire vorm	61	6,5 %
5 Vervaardiging van producten van metaal (geen machines en apparaten)	58	6,2 %

Inkomen

Laag uurloon (< 12 euro)	45,3 %
Middelhoog uurloon (tussen 12 en 17 euro)	34,9 %
Hoog uurloon (boven modaal, tussen 17 euro en minimum uurloon kennismigrant)	19,5 %

Type arbeidsverband

Vast	54,6 %
Bepaalde duur	43,9 %

Regio A2 gemeenten bestaat uit de gemeenten:

Valkenswaard | Heeze-Leende
Cranendonck

Bijlage B Onderzoeksverantwoording

arbeidsmigratie cijfers in Brabant

Begripsbepaling

Arbeidsmigranten zijn buitenlandse werknemers die géén kennismigrant zijn en vanaf 2004 in Nederland zijn gaan werken.

Selectie criteria voor arbeidsmigranten:

- **Buitenlandse werknemers:** Personen die niet in Nederland zijn geboren en/of niet de Nederlandse nationaliteit als eerste nationaliteit hebben.
- **Kennismigrant:** Het verschil tussen kennismigrant en arbeidsmigrant wordt vastgesteld op basis van inkomen. Wanneer een migrant onder de 30 jaar ligt de grens tussen arbeids- en kennismigrant op 18,66 euro per uur. Wanneer een migrant boven de 30 jaar is ligt deze grens op 25,45 euro per uur. Deze bedragen geven de grenzen voor 2018 weer.
- **2004:** Als laatste selectie criteria is gebruikt gemaakt van het moment van inschrijven in een Nederlandse gemeente door de buitenlandse werknemer. Hiervoor is gekozen om te kijken vanaf het jaar 2004. Dit jaartal hangt samen met de relatief recente uitbreiding van de EU met landen uit Midden en Oost Europa en de daarmee gepaard gaande vrij verkeer van personen.

Gebruikte databestanden

Voor dit onderzoek is gekozen zo betrouwbaar mogelijke informatie te verschaffen aan de hand van registerdata. Het onderzoek is daarom gebaseerd op microdata van het CBS.

In dit onderzoek zijn diverse bestanden gebruikt van de CBS-microdataportal:

- vrlgbaadresbuitenlandbus: Adreskenmerken personen RNI. Bevat van personen die in de RNI zitten: - het adresland - datum aanvang van de periode in het buitenland - datum einde van de periode in het buitenland.
- Gbamigratiebus: Migratiekenmerken van personen. Bevat alle personen die zich ooit vanuit het buitenland in de Basisregistratie Personen (BRP) hebben ingeschreven en zij die zich vanaf 1 januari 1995 vanuit Nederland in het buitenland hebben gevestigd.
- Spolisbus: Banen en lonen volgens Polisadministratie. In dit bestand zijn kwantitatieve en kwalitatieve gegevens opgenomen over banen en lonen van werknemers bij Nederlandse bedrijven over een bepaald verslagjaar of deel van een verslagjaar.
- Gemeentestpltab: Gemeente Standplaats van de banen. In dit bestand is de gemeentecode opgenomen van de standplaats van alle banen in december van het verslagjaar. De populatie wordt gevormd door de banen van werknemers uit de Polisadministratie, die lopen in december van een peiljaar.
- Diverse GBA bestanden: Persoonskenmerken, huishoudenskenmerken, nationaliteit, adreskenmerken en burgerlijke staat.

Operationalisering en analyseproces

In dit onderzoek zijn 8 onderzoeksvragen behandeld. Per onderzoeksvraag wordt hieronder puntsgewijs beschreven welke processen zijn doorlopen om tot de juiste variabelen te komen.

Allereerst is er een totaal bestand aangemaakt waarin alle personen die voldoen aan de selectie criteria van een arbeidsmigrant zijn opgenomen. In dit totaal bestand zijn alleen de migranten opgenomen die daadwerkelijk in peiljaar 2018 een arbeidsrelatie hadden met Nederland, die loon ontvingen van een in Nederland gevestigde werkgever.

Hoeveel arbeidsmigranten zijn werkzaam bij een in Brabant gevestigde werkgever (totaal en naar gemeente)?

- Voor het bepalen van een werklocatie is ten eerste gebruik gemaakt van het bestand gemstpl. Hierin staat beschreven in welke gemeente betreffende persoon werkzaam is.
- Ten tweede is er gebruik gemaakt van de bedrijfscode uit het Spolisbestand.
- Wanneer een bedrijf meerdere vestigingen heeft krijgt het betreffende bedrijf in het Spolisbestand maar een unieke code. Hierdoor kan het voorkomen dat wanneer een bedrijf meerdere vestigingen in verschillende gemeenten dat niet exact kan worden aangegeven in welke gemeente een arbeidsmigrant werkzaam is. Om de dataset zo zuiver mogelijk te houden is gekozen voor een betrouwbaarheid van 100% voor de werkgemeente. Hierdoor is voor 16.2% van de arbeidsmigranten in Nederland niet met zekerheid te bepalen in welke gemeente ze werkzaam zijn. Hierop is besloten om deze groep buiten beschouwing te laten voor het onderzoek. Ter controle is gekeken in welke mate dit percentage veranderd wanneer een minder betrouwbare methode wordt gehanteerd. Dit percentage daalde hierdoor naar 14.0%. Hierop is besloten voor de betrouwbare methode.
- Op deze data is zowel een aggregatie bestand gemaakt met alle gemeenten als een vergelijking van Brabant ten opzichte van Nederland. De personen waarvan de locatie onbekend is zijn hieruit verwijderd.

Hoeveel arbeidsmigranten (werkzaam bij een in Brabant gevestigd of buiten Brabant maar in Nederland gevestigde werkgever) zijn woonachtig in Brabant (totaal en naar gemeente)?

- Voor het bepalen van de woonlocatie is gebruik gemaakt van GBA bestanden. In dit bestand staan alleen de arbeidsmigranten die daadwerkelijk staan ingeschreven in een Nederlandse gemeenten.
  - Op deze data is zowel een aggregatie bestand gemaakt met alle gemeenten als een vergelijking van Brabant ten opzichte van Nederland.
- Uit welke landen zijn arbeidsmigranten afkomstig? (totaal en naar gemeente)
- Voor deze variabelen is gebruik gemaakt van het GBAnationaliteitenbestand
  - Er is een selectie gemaakt op de EU-11 landen – Bulgarije, Hongarije, Kroatië, Tsjechië, Estland, Letland, Litouwen, Polen, Roemenië, Slovenië en Slowakije.
  - Er is een onderscheid gemaakt tussen alle arbeidsmigranten en arbeidsmigranten afkomstig uit de EU-11 landen.
  - Op deze data is zowel een aggregatie bestand gemaakt met alle gemeenten als een vergelijking van Brabant ten opzichte van Nederland.

In welke sectoren zijn arbeidsmigranten werkzaam?

- Voor deze vraag is gekeken naar zowel sectoren als naar aangesloten CAO.
- Voor de indeling naar sectoren is de Standaard Bedrijfsindeling (SBI) van de CBS gehanteerd.
- Er zijn 1.478 verschillende CAO's in Nederland.
- Voor de gemeente data is alleen gekeken naar cao omdat deze veel gedetailleerder en uitgebreider is dan de sectoren.
- Op deze data is zowel een aggregatie bestand gemaakt met alle gemeenten als een vergelijking van Brabant ten opzichte van Nederland.

Welke demografische kenmerken hebben arbeidsmigranten die werkzaam zijn bij een in Brabant gevestigde werkgever? (geslacht, leeftijd, burgerlijke staat, verblijfsduur)?

- Geslacht: Voor de indicator geslacht zijn er drie categorieën. Man – Vrouw – Onbekend. In dit onderzoek zijn alleen de aantallen en percentages voor Man – Vrouw weergegeven
- Leeftijd: Voor de indicator leeftijd zijn 5 categorieën aangemaakt. Deze zijn zowel theoretisch als statistisch gekozen.
  - <19 jaar
  - 19-24 jaar
  - 25-29 jaar
  - 30-34 jaar
  - >35 jaar
- Burgerlijke staat: Voor de indicator burgerlijke staat is gekozen voor een splitsing tussen arbeidsmigranten die getrouwd zijn of een geregistreerd partnerschap hebben en arbeidsmigranten die dit niet hebben.
- Verblijfsduur: De indicator verblijfsduur is alleen bekend voor personen die ingeschreven staan als ingezetenen in een Nederlandse gemeente. Voor deze indicator is gebruikt gemaakt van een viertal categorieën.
  - 0-6 maanden
  - 6 maanden-3 jaar
  - 3-6 jaar
  - 6-15 jaar

De eerste drie categorieën zijn gebaseerd op het onderscheid tussen short, mid en long stay. Deze indeling is gebaseerd op een adviesrapport van Companen (2017).¹⁴

- Voor al de demografische kenmerken is zowel een aggregatie bestand gemaakt met alle gemeenten als een vergelijking van Brabant ten opzichte van Nederland.

Welk type arbeidsverband hebben arbeidsmigranten?

- Voor de indicator type arbeidsverband is er een onderscheid gemaakt tussen arbeidsmigranten die een arbeidsverband hebben voor bepaald en voor onbepaalde tijd
- Op deze data is zowel een aggregatie bestand gemaakt met alle gemeenten als een vergelijking van Brabant ten opzichte van Nederland.

---

¹⁴ Lijzenga, J. en R. Nieuwenhuis, 2017, Huisvesting van arbeidsmigranten in de regio Hart van Brabant. Arnhem: Companen.

In welke inkomensklasse bevinden in Brabant werkzame arbeidsmigranten zich?

- Voor deze vraag is gekeken naar het uurloon van een arbeidsmigrant. Er is gekozen voor het uurloon in plaats van het totaal loon omdat er nu een representatieve vergelijking kan worden gemaakt tussen personen die fulltime en personen die parttime werken.
- De variabele inkomens is uitgesplitst in drie categorieën
Laag uurloon: < 12 euro per uur
Gemiddeld uurloon: 12 -17 euro per uur
Hoog uurloon: > 17 euro per uur
- De grens van laag uurloon is gebaseerd op 120% van het minimum uurloon. De grens van hoog uurloon is gebaseerd op het modaal inkomen. Gemiddeld uurloon wordt berekend wanneer iemand boven 120% van het minimum verdient maar onder het uurloon passend bij een modaal inkomen.
- Op deze data is zowel een aggregatie bestand gemaakt met alle gemeenten als een vergelijking van Brabant ten opzichte van Nederland.

Hoe verhoudt het aandeel werkzame en/of woonachtige arbeidsmigranten in Brabant zich tot de totale omvang arbeidsmigranten in Nederland?

- Deze vraag is beantwoord doordat alle informatie zowel op gemeenteniveau is uitgesplitst en er bij alle indicatoren een vergelijking is gemaakt van Brabant als geheel ten opzichte van Nederland.

In alle analyses zijn omwille van privacy redenen aantallen onder de 10 en in sommige gevallen aantallen onder de 3 verwijderd. Deze worden als missing behandeld in dit onderzoek.

HETPON

OPGERICHT IN
1947

GEVESTIGD IN
TILBURG

KENNISONDERNEMING

STICHTING ZONDER WINSTOOGMERK

AANTAL MEDEWERKERS

20

INTENSIEVE SAMENWERKINGEN

MET UNIVERSEITEN EN ANDERE
KENNISINSTELLINGEN

SPECIFIEKE THEMA'S

- > VEERKRACHT
- > RUIMTE EN ENERGIE
- > OMGEVING
- > ARBEID
- > CULTUUR
- > ERFGOED
- > MIGRATIE
- > PARTICIPATIE
- > JEUGD
- > STURING

ONZE OPDRACHTGEVERS

- > PROVINCIES
- > GEMEENTEN
- > ZORG- EN WELZIJSINSTELLINGEN
- > FONDSSEN

**HET
PON**

Over het PON

Passie voor samen leven

Het PON is een kennisonderneming in het hart van de samenleving. We halen meningen en voorkeuren uit de samenleving op over alles wat mensen bezig houdt. Bij de mensen zelf, in nauwe samenwerking met die mensen. Die voorkeuren en meningen onderzoeken we, analyseren we en duiden we. Met prikkelende aanpakken en innovatieve methodieken. Emoties verbinden we aan feiten, kennis koppelen we aan beleving. We leggen dwarsverbanden die op het eerste gezicht niet zo vanzelfsprekend zijn. En soms ontwrichten we.

Met die uitkomsten en inzichten adviseren we beleidsmakers en bestuurders. Of ze nu bij een gemeente, provincie, woningcorporatie of zorginstelling werken. Zodat ze afgewogen keuzes kunnen maken. Zodat ze bestuurlijk kunnen vernieuwen. En zodat ze een positieve impuls kunnen geven aan de samenleving van morgen.

Stationsstraat 20c
5038 ED Tilburg
+31 (0)13 535 15 35
info@hetpon.nl
www.hetpon.nl